

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 70155/7

בבית הדין הרבני האזורי אשקלון

לפני כבוד הדיינים:

הרב ישי בוכריס – אב"ד, הרב בן ציון ציוני, הרב עודד מכמן

התובעת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד שרית ישר)

נגד

הנתבע: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד ינון טויטו)

הנדון: נטל הוכחת שיתוף בדירה להשקעה שנקנתה בתקופת הנישואין מכספי ירושה

פסק דין

עניינה של החלטה זו – הכרעה וסיום חלוקת הרכוש.

הצדדים נישאו זל"ז כדמו"י ביום 17.5.2006 ולהם 3 ילדים.

לצדדים דירה בבעלותם ברח'... אשקלון שנרכשה במהלך חיי הנישואין.

לבעל דירת השקעה הרשומה על שמו ברח'... נתיבות.

לכל אחד מהצדדים חשבון משלו. לצדדים גם חשבון בנק משותף אליו מפקידים כספים.

בתאריך 19.1.20 הגיש הבעל תביעת גירושין ובהמשך פתח תיק מורדת.

בפני ביה"ד התקיימו דיונים בהם הציגו הצדדים את טענותיהם זה כנגד חברו. כנגד טענות הבעל לגירושין, אותן הכחישה, טענה האשה לשלוב והצדדים הופנו לייעוץ.

בתאריך 2.6.21 הגישה האשה תביעת רכוש.

הצדדים התגרשו ביום 21.7.21 בהסכם גירושין, והותירו את בירור התביעה לחלוקת רכוש, והכתובה לאחר סידור הגט.

לאחר דיון שהתקיים ביום 21.3.22, נתן ביה"ד החלטה על שאר הרכוש ונותר לברר:

א. אם יש לאשה זכויות בדירה בנתיבות.

ב. תביעת האשה לאיזון לא שוויוני בזכויות הצדדים ובזכויות בדירה באשקלון מכח סעיף 8.2 לחוק יחסי ממון.

פרטי התביעה

כאמור, נשוא פס"ד זה הוא הרכוש שנותר להכרעה: הדירה בנתיבות, הדירה באשקלון וזכויות הצדדים.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בתאריך 10.4.18 רכש הבעל דירה בעיר נתיבות, המצויה ברחוב... תמורת 1,010,000 ש"ח. שולם מס רכישה בסך 80,800 ש"ח, כך שסכום הדירה עלה סך 1,090,800 ש"ח.

סכום זה מומן באופן הבא: 880,800 ש"ח מכספי ירושת הוריו של הבעל, סך 210,000 ש"ח משכנתא מבנק לאומי מחשבון פרטי וייעודי שנפתח על שמו.

טענות הבעל

הדירה באשקלון והזכויות הממוניות

יש לערוך חלוקת רכוש על פי החוק דהיינו הדירה באשקלון תוצא למכירה ותמורתה תחולק בין הצדדים. באשר לזכויות הסוציאליות ימונה אקטואר, והזכויות יחולקו בזמן גמלתן.

על דרישתה של האשה לאיזון לא שוויוני ע"פ סעיף 8 לחוק יחסי מומן משיב הבעל כי הוראת החוק לאיזון לא שוויוני היא רק בנסיבות חריגות והאשה לא עמדה בנטל ההוכחה להם:

האשה גרמה לגירושין כשמנעה מהבעל יחסי אישות כפי המתועד בפרוטוקולים בהליך הגירושין.

האשה לא הוכיחה את טענת האלימות, טענות העומדות בסתירה לעובדה כי האשה רצתה שלו"ב. זאת ועוד, האשה שולחת את הילדים בהסדרי הראיה אחת לשבוע לאביהם ללא חשש.

לא הוכחו טענותיה לכושר השתכרות גבוה של הבעל לעומת כושר השתכרות נמוך של האשה. בתלושי משכורת של האשה מתארכים 1-3.21 הממוצע הוא 8,160 ש"ח. על זה יש להוסיף דמי מזונות. מאידך גיסא, יש לנכות ממשכורתו של הבעל הלוואות משותפות שנטלו הצדדים וכן את דמי המזונות בסך 7,200 ש"ח.

הדירה בנתיבות

יש לקבוע כי הדירה בנתיבות שייכת לאיש באופן בלעדי, היא אינה צריכה להכנס לאיזון ולאשה אין בה כל חלק.

- א. הדירה נרכשה ברובה מכספי ירושה המוחרגים מאיזון ע"פ החוק.
- ב. הדירה רשומה על שמו של הבעל בלבד.
- ג. הדירה שימשה את הנתבע כהשקעה והצדדים לא התגוררו בה מעולם.
- ד. דמי השכירות אשר התקבלו מידי חודש, הופקדו בחשבון נפרד המנוהל על שם הנתבע בלבד בבנק לאומי סניף... אשר נפתח עם רכישת הדירה ויועד לשמש לכל צרכי ניהול הדירה בנתיבות. גם המשכנתא משולמת מחשבון זה מדמי השכירות החודשיים.
- ה. מבואר בפסיקה כי לצורך שיתוף צריך "דבר מה נוסף" - שלא היה כאן.
- ו. האשה לא השקיעה מאומה בדירה וכל עלויותיה והוצאותיה מומנו ע"י האיש מדמי השכירות הנ"ל שנוהלו בחשבון הנפרד האמור מדמי השכירות של הדירה המוחרגת מאיזון.
- ז. בנדון זה, מלבד העובדה כי הדירה נרכשה בתקופת הנישואין, כל המדדים האחרים מורים במובהק על כוונה שלילית לשיתוף: חשבון בנק נפרד שנפתח ויועד לצורך ניהול נפרד.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ההתנהלות בחשבון כללה גם קבלת דמי השכירות מהדירה. האשה לא העירה דבר לא על הרישום בנפרד ולא על ההתנהלות ולא דרשה השתתפות בהשקעה ואף ויתרה עליה במסמך ויתור כדלקמן.

ז. נטל ההוכחה:

כיון שהדירה נרכשה מכספי ירושה המורחגים מאיזון משאבים הרי שגם היא מורחגת מהאיזון – א"כ תוכח כוונת שיתוף.

הנטל להוכיח על כוונת שיתוף גובר אם הדירה הינה להשקעה.

ח. למעלה מן הכל, בעת לקיחת המשכנתא ביום 3.5.18 נתבקשה האישה לחתום על טופס שאין לה דרישה לעניין זכויות בזה הנוסח:

"הנני מוותרת בזאת כלפיכם על כל זכות המקרקעין הנ"ל ו/או על כל התחייבות שהיא של הלווה כלפי הקיימת (אם קיימת) לזכותי עלפי כל דין לרבות על פי חזקת שיתוף כלשהיא ו/או לפי חוק יחסי ממון בין בני זוג ו/או ע"פ הסכם ו/או כשותף ביחסי ממון כלשהיא וכי לא אטען כנגדכם בכל זמן שהוא טענות לזכות כלשהיא לגבי המקרקעין הנ"ל או כל טענות כלשהן בקשר ליצירת השעבוד האמור עריכתו רישומו תקפותו תנאיו ומימושו על ידכם."

ט. סעיף 1 להצהרה מלמד כי ויתור האשה נעשה לא רק כלפי הבנק אלא כלפי הבעל: "לא ניתנה ולא קיימת כלפי התחייבות כלשהיא של הלווה והממשכן בין מכח הסכם ובין מכח דין בקשר למקרקעין".

י. יצויין, כי הדירה התקבלה חדשים ספורים קודם מועד הקרע ביום 17.11.19.

יא. עוד תובע הבעל הוצאות משפט עבור ההליך הנוכחי לאור טענותיה המופרכות של האשה.

טענות האשה

בעניין הדירה באשקלון והזכויות הסוציאליות מבקשת האשה שהחלוקה תהא לא שוויונית לפי סעיף 8.2 לחוק - כך שחלקה של האישה הוא 70% והבעל לשעבר 30% מהסיבות דלהלן:

א. ע"פ בע"מ 638/04, 640/04, אלימות מהווה סיבה לאיזון לא שוויוני ע"פ סעיף 8 (2). במהלך חייהם המשותפים של הצדדים, סבלו התובעת והקטינים מאלימות פיזית ומילולית קשה ע"י הנתבע. נישואי הצדדים עלו על שירטון בעקבות התנהגותו של הבעל לשעבר אשר לו התפרצויות זעם. הנתבע נהג להתעלל קשות בקטינים... , בכך שצעק עליו בתדירות גבוהה והקניט אותו ואף הגיע למקרים קיצונים של אלימות פיזית בעקבות התפרצויות חסרות שליטה של הנתבע ועוד השפלות ועשיית פעולות רבות.

לאישוש טענתה זו, טוענת האשה כי קיימים דוחו"ת חסויים בענין.

ב. לנוכח פערי השתכרות שבין כושר השתכרותו הגבוה של הנתבע ובין זה הנמוך של התובעת. התובעת עבדה ועובדת כיום... ושכרה החודשי הינו בסך של כ- 7,500 ש"ח לעומת זאת הנתבע עובד ב... בתור איש תחזוקה של מנופים ושכרו החודשי עומד על כ- 15,000 ₪ בממוצע בנוסף קיבל מידי חודש דמי שכירות בסך של כ- 3,100 ₪ בממוצע.

כושר ההשתכרות הנמוך לו טוען הבעל הינו בהצגת הסכומים לאחר ניכויים, קיזוז הלוואות שנלקחו לצורך המשפחה, הסתרת פרטים והעדר הצגת תלושים עדכניים.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

כמו כן ביקשה האשה להוון את הזכויות הסוציאליות ולא לחלקן בעת גמלתן.

עוד תובעת האשה לחלוקה בדירה בנתיבות ולהורות כי היא שייכת לשני הצדדים. ואלו טענותיה:

- א. הדירה בנתיבות, נרכשה במהלך חיי הנישואים של הצדדים, עפ"י חוק יחסי ממון בין בני זוג, כל נכס שנרכש במהלך חיי הנישואין, שייך לשני הצדדים גם במקרה בו רישום הבעלות הינה רק על צד אחד, בפרט במצב בו נלקחה משכנתא לצורך רכישת הנכס והמשכנתא משולמת במהלך החיים המשותפים של הצדדים.
- ב. נטל ההוכחה מוטל על הבעל כיון שהדירה נרכשה בתקופת הנישואין.
- ג. בחיי נישואין משותפים החזקה היא כי הנכסים והרכוש משותף. במהלך החיים המשותפים של הצדדים דאגו הצדדים לשאת יחדיו בתשלומי ההלוואה וכן הוצאות הצדדים מעיד על כך שקיים ערבוב בין הכספים של הצדדים ולא נשמר קו הפרדה ברור. עוד טוענת כי במקרה דנן, קיים ערבוב נכסים מכיון שללא חתימת האישה האיש לא היה מקבל משכנתא, לכן האישה היא גורם יעיל בעסקה ומכאן נגזרת זכותה לאיזון בדירה בנתיבות. עוד טוענת האשה כי ככל הנראה מהחשבון הפרטי של הבעל שולמו גם הוצאות משותפות מה ששולל קו הפרדה ברור.
- ד. לדברי ב"כ האשה, בדירת השקעה אין צורך ב"דבר מה נוסף" להוכחת שיתוף.
- ה. על הטענה כי הדירה נקנתה מכספי ירושה המוחרגים מאיזון ע"פ החוק, מחלקת האשה בין נכס שהתקבל בירושה המוחרג מאיזון משאבים לבין נכס שנקנה מכספים שהתקבלו בירושה.
- ו. אודות הפסיקה אותה מצטט ב"כ הבעל, על פיה נפסק כי דירה לא נכנסת לאיזון, טוענת האשה כי יש לחלק בין דירה שניתנה במתנה שנשמרה בה חלוקה לדירה שהתקבלה בירושה כמו בנדון זה.
- ז. גם אם מעמדה של הדירה הינו נכס ירושה, נוצר שיתוף בה ע"י תשלום משכנתא המהווה "דבר מה נוסף" כנדרש ע"פ הפסיקה.
- ח. בסיכומי התשובה טוענת האשה כי אין הוכחה כי הכספים שהועברו מהחשבון הנפרד של הבעל לצורך רכישת הדירה הינם כספי הירושה.
- ט. ההסתלקות שאותה ציין הבעל עליה חתמה האשה הינה כלפי הבנק בלבד לשם לקיחת המשכנתא ולא כלפי הבעל: "הנני מוותרת/ת בזאת כלפיהם על כל זכות..." שכן, בכל עסקה בה זוג נשוי רוכש נכס שנרשם ע"ש צד אחד, דורש הבנק בטרם מתן משכנתא חתימת בן/בת הזוג על מנת שזו לא תמנע עיקול במידה הצורך על כן ההתחייבות היא כלפי הבנק ועל מנת להבטיח את השיעבוד של הבנק בנכס אין כל קשר להתחייבות כלפי הבעל.

דיון והכרעה

תחילה נדון אודות הדירה בנתיבות.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

הכלל הוא כי עם פקיעת הנישואין זכאי כל אחד מבני הזוג למחצית שווים של כלל נכסי בני הזוג למעט נכסים מסוימים המפורטים בסעיף 5 (א) לחוק יחסי ממון אשר מוצאים מבסיס האיזון. וכך קובע הסעיף:

”עם התרת הנישואין או עם פקיעת הנישואין עקב מותו של בן זוג זכאי כל אחד מבני הזוג למחצית שווים של כלל נכסי בני הזוג למעט –

(1) נכסים שהיו להם ערב הנישואין או שקבלו במתנה או בירושה בתקופת הנישואין.”

הרי שנכסים שקיבל אחד מהצדדים בירושה מוחרגים מהאיזון הכולל.

ואולם, עם השנים פותחה בפסיקה “הלכת השיתוף הספציפי”. על פי הלכה זו, בהתקיים נסיבות מסוימות הכוללות “דבר מה נוסף”, “דבר מה” שהנו מעבר לקיומם של חיי נישואין, יכול שיתגבש בין בני זוג שיתוף אף בנכסים חיצוניים.

הלכת השיתוף הספציפי זכתה לעיתים להתנגדויות ולעיתים לתמיכה בפסיקה השונה. קיימת גישה הנוטה לתמוך בהכללת נכסים חיצוניים בגדרי חזקת השיתוף, אולם מאידך קיימת גישה מסויגת וזהירה יותר השוללת הכללתם.

אולם, על אף העדר אחידות זו, במשך השנים גובש בפסיקה מתווה שמטרתו יצירת שיקולים/קריטריונים אחידים, ככל הניתן, לצורך יציקת תוכן למונח “דבר מה הנוסף”. בעניין זה נקבע כי נטל ההוכחה רובץ לפתחו של מבקש השיתוף בנכסים חיצוניים. עוד נקבע לא אחת, כי מדובר על מבחן עובדתי התלוי בנסיבות המקרה ובשיקולים המהווים חלק מהדין האזרחי. שיקולים המחייבים הן את בתי המשפט השונים והן את בתי הדין הרבניים. בית המשפט העליון חילק שיקולים אלו לשניים. שיקולים הקשורים בנכס שלגביו נטענת כוונת שיתוף כגון: מקור הנכס (מתנה או ירושה), סוג הנכס כגון “בית מגורים”, מועד צבירת הנכס, האם הנכס הגיע לידי בעליו לפני הנישואין או במהלכם, מהי התנהלותם הכלכלית של בני הזוג, האם נטלו בני הזוג משכנתא משותפת, האם העניקו בני הזוג בטוחות משותפות, האם ביצעו הצדדים יחדיו השקעות משותפות בנכס וכו'. שיקולים אחרים הם אלו הקשורים בבני הזוג, כגון: משך נישואי בני הזוג, האם הנישואין היו הרמוניים, האם ישנם ילדים משותפים, מהי מערכת היחסים הכלכלית של בני הזוג, האם בעלי חשבונות משותפים/נפרדים וכו'.

בכתבי טענותיהם ובדיון העלו את הדעות בפסיקה האזרחית אודות “דבר מה הנוסף”. לדעת השו' דנציגר צריך השקעה כספית או הטעיה אקטיבית מתמשכת. ואילו לגבי דירת מגורים מציג השו' עמית רשימה של פרמטרים אשר בהתקיימם מוכיחים שיתוף. ביניהם דירה שהתקבלה בירושה או אם השתלמה משכנתא במשותף.

דירה להשקעה מכספי ירושה הרשומה ע"ש צד אחד – נטל הוכחת שיתוף

הצדדים חלוקים בשאלת נטל ההוכחה לשיתוף והצורך ב“דבר מה נוסף” בדירה להשקעה.

בנדון זה - הוכחת השיתוף מוטלת על הטוען לשיתוף, ונבאר:

לפי הפסיקה, קיימים מקרים בהם הוכר שיתוף בנכס חיצוני (כגון נכס שהתקבל בירושה או במתנה במהלך הנישואין), שעה שבני הזוג חיו חיי נישואין ארוכים והרמוניים.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ראו למשל: ע"א 806/93 הדרי נ' הדרי, פ"ד מח (3) 685 (להלן: "עניין הדרי"), ע"א 2280/91 אבולוף נ' אבולוף, פ"ד מז (5), 596 (להלן: "עניין אבולוף"), ע"א 45/90 עבאדה נ' עבאדה, פ"ד מח (2), 77 (להלן: "עניין עבאדה"), ע"א 1937/92 קוטלר נ' קוטלר, פ"ד מט (2), 233 (להלן: "עניין קוטלר").

במאמרו של פרופ' שחר ליפשיץ "יחסי משפחה וממון: אתגרים ומשימות בעקבות תיקון 4 לחוק יחסי ממון" חוקים א' 227, 261-264 (2009), מסכם המחבר את התפתחותה של חזקת השיתוף (עמ' 248 עד עמ' 255). לדבריו, אומץ המודל הקישורי קהילתי של חזקת השיתוף ולכן:

"במסגרת זו הסכימו מרבית השופטים להחיל במקרים המתאימים את חזקת השיתוף גם על נכסים חיצוניים – נכסים שלא הופקו במאמץ משותף של הצדדים. מהלך זה משקף את התפתחותה של אידאולוגיה חדשה, המדגישה את ההיבטים הקהילתיים קישוריים שיתופיים הלא מסחריים המתפתחים במשך החיים המשפחתיים... התודעה המשפחתית מעודדת תפיסה של "שלי-שלך ושלי-שלי" ביחסים הזוגיים, ובמקרים מסוימים היא יוצרת בעייתיות ואפילו אי רלוונטיות לפנייה למקורות 'ההיסטוריים' של כל נכס, תוך הבחנה בין נכסים משפחתיים לבין נכסים אינדיבידואליים. עם זאת, הפסיקה בנושא הנכסים החיצוניים אינה אחידה ויש עדיין שופטים הנרתעים מהחלטה של חזקת השיתוף על הנכסים החיצוניים ללא הוכחה ספציפית בדבר כוונת שיתוף בנכס החיצוני... בניגוד לאופי המעין קוגנטי של חזקת השיתוף ה"רגילה", ככל שמדובר בנכסים פרטיים, הפסיקה מגלה רגישות לאומד הדעת של בני הזוג ובמיוחד לאומד הדעת של בני הזוג שהנכסים רשומים על שמם ולנכונותם לחלוק את הרכוש הפרטי. לסיכום, במשפט הישראלי מתקיימים כיום שני מודלים של חזקת שיתוף: מודל נורמטיבי מעין קוגנטי המופעל על נכסי המאמץ המשותף, ומודל קהילתי קישורי בעל גוון הסכמי המיושם על הנכסים הפרטיים. מודל זה מופעל אך ורק על בני זוג שמתקיימים בהם תנאי הסף הקישוריים, וגם כשמדובר בבני זוג כאלה, הוא נכון לחרוג מהשיתוף במצבים שבהם הבהיר הבעלים הקנייני בבירור כי אין כוונתו לשיתוף בנכסים אלו."

דהיינו, כאשר מדובר בנכסים חיצוניים, אפילו כשמתקיימים קישוריים משפחתיים (כגון שמדובר בנישואין ראשונים, ארוכים והרמוניים), אם מדובר בבני זוג שהבהירו בצורה ברורה כי אין הם משתפים את הנכסים החיצוניים - לא יחול שיתוף בנכסים אלו.

במקרים שבהם נשמר נכס חיצוני בנפרד, למרות שבני הזוג חיי נישואין ארוכים והרמוניים, הנכס החיצוני לא יהפוך למשותף, כאשר כוונתם הברורה של הצדדים היתה שלא לשתף את בן הזוג השני ברכושו הנפרד.

בעניין אבולוף נקבע כי נטל ההוכחה לסתור את חזקת השיתוף על נכס חיצוני, קל יותר. נפסק כי:

"אם אחד מבני הזוג הוא בעל רכוש גדול, או זכה בירושה בעלת ערך רב... הרי במקרים כגון אלה עשויה טענתו, הסותרת את ההנחה, להתקבל. אולם גם במצבים מסוג זה יש בדרך כלל לצפות לכך שבן הזוג הנוגע בדבר יבהיר לבן הזוג האחר בשלב מוקדם, שאין בכוונתו לכלול נכסים מיוחדים אלה ברכושו המשותף. אם נמנע מלעשות כן, הרי יהיה עליו לספק הסבר סביר למחדל זה."

בעניין קוטלר, לא הוחל השיתוף על כל נכסיהם של בני הזוג ודירה שקיבלה האישה בירושה ונשמרה בבעלותה הבלעדית ולא הוטמעה, לא נכללה בשיתוף. נקבע כי:

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

"האישה הייתה זכאית לשמור על הרכוש שקיבלה בירושה במהלך הנישואין
בבעלותה הבלעדית, והלכה פסוקה היא כי בהיעדר ראייה פוזיטיבית לא
יכללו נכסים, שיגיעו לבן-זוג מכוח ירושה, במסגרת השיתוף מכוח חזקת
השיתוף".

גם בעניין הדרי ובעניין עבאדה, בהם הוחל השיתוף על נכס חיצוני, נקבע במפורש כי
השיתוף הוחל משום שלא הוכח כי אומד דעת הצדדים היה להפריד את הרכוש.

ובהתייחס לטענת האשה לחלק בין ירושה עצמה לתמורתה - יופנה לע"א 686/85 מערבי נ'
מערבי, פ"ד מ(2) 631 (1986), נקבע כי אפילו במקרה שנקנה נכס לאחר נישואין באמצעות מימון
בלעדי של תמורת נכס אחר שנרכש לפני הנישואין (בניגוד למקרים בהם חלק מהמימון נעשה
באמצעות כספים משותפים), בהעדר הוכחה לכוונת שיתוף בנכס, לא תחול חזקת השיתוף:

"ההלכה, כי חזקת השיתוף, לא חלה על נכסים שרכש אחד מבני הזוג לפני
נישואין וללא קשר עמם, אלא אם הוכחה כוונת שיתוף בראיה פוזיטיבית של
ממש, יפה גם לגבי נכסים שנרכשו במקומם מתוך כספים שאינם אלא תוצאה
ממימוש זכויות שהיו קיימות בידי אחד מהצדדים לפני הנישואין".

עוד ראה תלה"מ 18-06-39884:

"כאשר מדובר בדירת ירושה, הרי שעסקינן בנכס חיצוני שלא חל עליו הסדר
איזון המשאבים בחוק יחסי הממון, כל עוד לא הוכח אחרת ע"י התובעת.
עניין זה קבוע בסעיף 5(א)(1) לחוק יחסי ממון בין בני זוג, המחריג מכלל
הנכסים בהם ייעשה איזון, נכסים שאחד מבני הזוג קיבלו במתנה או בירושה
בתקופת הנישואין.

אומנם, בענייננו הדירה ב... אינה נכס ישיר שירש הנתבע מאמו המנוחה, אולם
שוכנעתי כי הדירה ב... הינה דירה חלופית שנרכשה מכספי תמורת דירת
הירושה ב... ובכך מהווה נכס חליפי שנרכש תחת נכס ירושה ומכספי תמורתה.
בהקשר זה אציין כי התובעת לא הכחישה את מקור הכספים לרכישת הדירה
ב... ולמעשה אין חולק כי מלוא רכישת הדירה בוצעה מתמורת הדירה
שהתקבלה בירושה ב....

בענייננו, התובעת לא הוכיחה כי למרות היות הדירה ב... דירה שנרכשה תחת
דירת הירושה ב... ועל כן שייכת באופן בלעדי לנתבע חלה על הדירה כוונת
השיתוף...".

ראה עוד ע"א 4151/99 בריל נ' בריל, פ"ד נה (4) 705 (2001), שם לא הוכר שיתוף בנכסים
חיצוניים, למרות שבני הזוג חיו חיים הרמוניים קרוב ל"שלושה עשורים". זאת, משום שהוכח כי
הצדדים הקפידו על הפרדת הרכוש ונמנעו במודע משיתוף בכלל נכסיהם. נקבע כי:

"התשובה לשאלה כלום הנכס החיצוני אמנם נטמע ברכוש המשותף, חייבת
להיגזר מבחינת נסיבותיו הקונקריות של המקרה הנתון... בפרשתנו העלו
הראיות בבירור כי בני-הזוג נמנעו במודע משיתוף בכלל נכסיהם..".

יפים לעניינו דברי כב' השופט ויצמן בת"ע 5080/08 ו.ח.ש נ' עזבון המנוח י. (א). 1. [פורסם
בנבו] (4.4.11):

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

"כאשר מדובר ב"נכסים חיצוניים", היינו נכסים שלא נוצרו מיגיע כפיהם המשותף של בני הזוג ושהיו שייכים לאחד מבני הזוג קודם לנישואין או ניתנו לו במתנה או בירושה במהלך הנישואין, החלת חזקת השיתוף לא תעשה באופן "אוטומטי". במקרה שכזה נדרש ביהמ"ש לבדוק באופן פרטני כל אחד מהנכסים החיצוניים, אם נוצרה לגביו כוונת שיתוף... ההוכחה הנדרשת משתנה ע"פ גורמים ומדדים שונים דוגמת - טיבו של הנכס... אך יותר מכך – גם לגבי נכסים אשר אינם נכסים חיצוניים לנישואין לא יורה ביהמ"ש על שיתופיות בהם אם הוכח לו כי רצונם של הצדדים היה שלא לשתף בהם את הצד שכנגד. מילים אחרות - בית המשפט יורה על שיתוף בנכסים רק כאשר ניתן לשער כי לכך התכוונו הצדדים ולא מטעמי צדק. בית המשפט לא ישים את הבנתו, תחושותיו ותפיסת עולמו שלו באשר לדרך ההתנהלות הרכושית הראויה תחת נוהגם ורצונם של הצדדים עצמם".

ראו גם: תמ"ש 16680-04-11 א.ז. נ' ז.ק. [פורסם בנבו] (11.12.11), ע"א 144/86 קופלמן נ' קופלמן, פ"ד מ"א(1) 356 (1987) ותמ"ש 6460/08 י.ה. נ' ת.ו.ה [פורסם בנבו] (15.7.12). ראה תמ"ש (ת"א) 33217-12-13.

יצויין כי בבע"מ 3674/21 פלונית נ' פלונית 12.8.2021 [פורסם בנבו], סוכמו הדעות שונות בכל הנוגע לאופן תחולתה של חזקת השיתוף על נכסים חיצוניים (למשל, ע"א 4151/99 בריל נ' בריל, פד"י נה(4) 709, 716-717 (2001) ע"א 1880/95 דרהם נ' דרהם, פ"ד נ(4) 865, 870-871 (1997)). עוד צויין כי הגם שקיימות בנושא דעות שונות, נקבע כי השאלה אם ישותפו נכסים חיצוניים תיבחן לפי נסיבות המקרה, והודגש כי "צדקת החלטה של הלכת השיתוף על נכסים חיצוניים מושפעת מאיכות יחסיהם של בני הזוג, משך הנישואים, מטיב הנכס מושא המחלוקת ומנסיבות נפילתו בחלקו של אחד מבני הזוג".

ומכאן, שכאשר הצדדים שומרים על הפרדה בענין הרכוש אין חזקה שהתכוונו לשותפות שווה. ולכן בהתחשב כי מדובר בדירה להשקעה, הרי שיש להחמיר בנטל ההוכחה על האשה כי היתה כוונת שיתוף. מלבד העובדה שהדירה נרכשה בתקופת הנישואין אין דבר המוכיח שיתוף. אדרבה להיפך. המקורות הכספיים מהם נרכש – כספי ירושה אינם ברי איזון.

מהכלל אל הפרט,

בנדון זה ביה"ד מקבל את עמדת הבעל.

ניתן לראות מהתנהלות הצדדים במהלך השנים, כפי שמפרט הבעל שהם הקפידו על הפרדת רכושם ולו החיצוני, ובמודע לא שיתפו בו את בן הזוג השני והתכוונו כי הוא יישאר רכוש נפרד. הדירה כאמור נרכשה מכספי ירושה, המוחרגים מאיזון המשאבים גם אם התקבלו בתקופת הנישואין.

הכספים ניתנו לאיש בלבד ולא היתה כוונת שיתוף בין הצדדים. תעיד על כך העובדה כי נפתח חשבון בנק נפרד לקבלת כספי הירושה מהם נקנה חלק הארי של הדירה.

כל הפעולות שנעשו לאחר בזמן רכישת הדירה ולאחריה מלמדות כי לא היתה כוונת שיתוף, אדרבה כוונת הפרדה ונבדלות בנושא זה. כל זה בידיעת האשה ובשתיקתה לנוכח כוונה שלילית בעליל של הבעל בכל הקשור לדירה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

גם תשלומי המשכנתא השתלמו מכספי השכירות אותן הניבה דירת ההשקעה. יש לראות בכך כהפרדה רכושית מוחלטת, והעובדה שהאשה הסכימה להתנהלות זו מהווה כהסכמה לקביעת הבעל על חוסר שיתוף ונבדלות בנכס זה.

גם מחתימתה של האשה על מסמך הויתור בבנק יש להוכיח כי לא בחרה לשאת במשכנתא במשותף, ובכך הוכחה כי לא בקשה כי הנכס יחשב כמשותף.

אמנם על טענת הבעל להוכיח מתוכן מסמך ויתור התביעות מול הבנק, כי האשה ויתרה על זכויותיה כלפי בעלה, ביה"ד סבור אחרת.

על חתימה של האשה על סעיף ויתור התביעות בבנק יש לומר כי הינו הליך פרוצדוראלי של הבנק לבטח את עצמו מתביעות בני הזוג בינם לבין עצמם. דומה כי אין בחתימת מסמך שכזה לוותר על כוונת שיתוף או ויתור על זכות איזון משאבים ככל והבנק לא ינזק.

הדירה באשקלון והזכויות הממוניות

על הדירה באשקלון והזכויות הממוניות ביה"ד קובע כי תחול חלוקה שווה וכי אין בטענותיה של האשה בכדי להצדיק איזון לא שוויוני.

על טענת האשה לחלוקה לא שוויונית מחמת הבדלי כושר השתכרות, מלבד שהבעל מוכיח אחרת, נשיב:

סעיף 8 לחוק יחסי ממון מעניק לבית הדין סמכות מיוחדת לקבוע שאיזון משאבים על פי חוק יחסי ממון לא יהיה מחצה על מחצה אלא לפי יחס אחר שיקבע, בין השאר, בהתחשב בכושר ההשתכרות כל אחד מבני הזוג.

עם זאת, סעיף 8 לחוק יחסי ממון פותח במילים "ראה בית המשפט או בית הדין נסיבות מיוחדות המצדיקות זאת", ובסעיף 8 (2) עצמו נכללים נכסים עתידיים וכושר השתכרות כחלוקה בלתי שוויונית, כלומר נכסי קריירה אינם בני איזון כברירת מחדל, והכללתם נחשבת כחלוקה בלתי שוויונית. לפיכך – כך קבע המחוקק – התחשבות בהם תיעשה רק בנסיבות מיוחדות.

כושר השתכרות אינו נכס במסת הנכסים לאיזון משאבים. ראה פס"ד ביה"ד הרבני חיפה תיק 1059097.

כושר ההשתכרות הוא כלי אקוויטבילי לאופן חלוקה צודקת של נכסי בני הזוג והוא מאפשר סטייה מחלוקה שוויונית.

הפסיקה האזרחית קבעה כללים ותנאים מתי וכיצד יעשה שימוש בסמכות לאיזון לא שוויוני בגין פערי כושר השתכרות. ראו בהקשר זה עמ"ש (חי') 31035-09-16 ש.ג. נ' ד.ג. [פורסם בנבו] מיום 20.4.17. בין היתר נאמר שם:

"בפסיקות בתי המשפט לענייני משפחה ראו להתחשב בכושר השתכרות בעת ביצוע איזון המשאבים בהתקיים שלושה יסודות (ר' תמ"ש (ת"א) 52231/09 מ.ב. נ' ע.ב., [פורסם בנבו], 1.11.11):

האחד – המדובר בבני זוג "שונים" במעמדם התעסוקתי, כך שאחד הוא בן זוג "ביתי" והאחר הוא בן הזוג "הקרייריסטי". ברכיב זה יהיה על בית המשפט לבחון את תרומתו וזיקתו (ישירה או עקיפה) של בן הזוג הביתי לכושר ההשתכרות של בן הזוג הקרייריסטי.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

השני – קיים פער דרמטי בכושר ההשתכרות בין בני-הזוג. אין לכחד, קשה מאוד לכמת את הפער בכסף, אולם אין בקושי זה כדי למנוע או לשלול את הזכות, ולכן חישוב הפער יהיה על דרך האומדנא בלבד. כבוד השופט א' רובינשטיין חיווה דעתו בפרשת פלוני, כי אין להירתע מכך שאין המדובר ב"פתרון מחשב" אלא באומדנא (ראה סע' א' לפסק-דינו של כבוד השופט א' רובינשטיין בבע"מ 4623/04 פלוני נ. פלונית [פורסם בנבו] (26.8.07)). על מנת לעמוד על הפער, יהיה על בית המשפט לשקול בין היתר את השיקולים הבאים: פערי השכר במבחן אובייקטיבי ופשוט, ההכשרה המקצועית, כישוריו האישיים של בן הזוג, השפעתו וזיקתו של כושר ההשתכרות שנצבר לפני הנישואין לכושר ההשתכרות שנצבר בתוך תקופת הנישואין, כושר השתכרות של בן-הזוג "שכיר" לעומת עצמאי כמובן של הביטחון והאופק התעסוקתי, תוצאת איזון המשאבים החשבונאי, משמורת הילדים וחלוקת זמני שהייה של הילדים אצל כל אחד מההורים, תשלומי מזונות, יכולת השיקום של כל אחד מבני הזוג לאחר הגירושין ועוד.

השלישי – המדובר בנישואין לאורך זמן.

כושר השתכרות אינו מהווה נכס בר איזון אלא הוא כלי אקוויטבילי, המאפשר לבית המשפט שיקול דעת לסטייה מחלוקה שוויונית של כלל נכסי הנישואין".

ראו בהקשר זה עמ"ש (חי') 31035-09-16 ש.ג.נ' ד.ג. [פורסם בנבו] מיום 20.4.17 סעיף 7.6

לפסה"ד של השופט ג'יוסי:

"הנני סבור כי הגישה הראויה והנכונה שיש לילך בה היא זו המאפשרת לבית המשפט גמישות מירבית באיזון נכסי העתיד על פני הסקאלה, כאשר אין לראות ב"כושר השתכרות" כ"נכס בר איזון" אלא הוא כלי אקוויטבילי. גישה זו מבוססת הן על לשון החוק, הן על התכלית החקיקתית של סע' 5 (ג) לחוק יחסי ממון כאמור לעיל, והן לאור אופיים של סכסוכי משפחה בכלל, וסכסוכי ממון בין בני זוג בפרט, המחייבים החלה של פתרונות "צודקים" או "מתקנים" לצד איזון הנכסים המוחשיים בדרך החשבונאית. ודוק: בית המשפט יפעיל את סמכויותיו המיוחדות בהתקיים "נסיבות מיוחדות המצדיקות זאת" כלשון סע' 8; כאשר עקרונות הצדק הם שמנחים את בית המשפט בחלוקת נכסי העתיד".

דעתנו כי החוק נתן לגורם השיפוטי שיקול דעת רחב בפסיקה זו. כבר מצאנו שופטים בבתי המשפט שחישבו כל אחד לפי דרכו, הבנתו והשקפתו.

נראה כי לנוכח חיובו של הבעל במזונות והיתרה שנשארת ממשכורתו, לעומת משכורתה החדשית של האשה אינן מצדיקות איזון לא שוויוני, במיוחד לנוכח נסיבות הגירושין – גורם חיוב המזונות, שלאשה היה בהם חלק לא מבוטל.

בנוסף הטענה כי כושר השתכרות הבעל גבוה בהתחשב בדמי השכירות המתקבלים לידי מהדירה בנתיבות, אינה עולה בקנה אחד עם התביעה לחלוקתה.

גם טענות האלימות הוכחו מהבעל לא הוכחו, ואדרבה, נטען להיפך. מעיון בפרוטוקולי הדיונים בהליך הגירושין עולה כי האשה והתנהלותה היו גורם מכריע אם לא האשמה לפירוד בין בני הזוג.

וראה בענין זה פס"ד ביה"ד הרבני נתניה 824780: "לאור האמור, מאחר שהוראת החוק הפשוטה, התואמת גם את גישתו של המשפט העברי איננה מכירה במוניטין אישי כנכס לצורך עריכת איזון המשאבים – לפיכך תביעת התובעת נדחית".

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

על נדון היוון הזכויות אם לשלם כעת או במועד מימושן ראה לרה"ג מיכאל עמוס שליט"א בספר שורת הדין חי"ז עמ' שעב שמסיק: "מכל האמור עולה שיש לדחות את תביעת הבעל לחייב את האשה בתשלום מיידי של מחצית זכויותיה העתידיות".

לאור האמור ביה"ד פוסק כי:

- א. ביה"ד דוחה את בקשתה של האשה לאיזון הדירה בנתיבות.
- ב. ביה"ד דוחה את תביעתה של האשה לאיזון לא שוויוני בדירה באשקלון ובזכויות הנכנסות לאיזון.
- ג. הזכויות הנכנסות לאיזון יאוזנו במועד מימושן ולא בתשלום מיידי.
- ד. אין צו לחיוב בהוצאות.

ההחלטה מותרת לפרסום לאחר השמטת פרטי הזיהוי של הצדדים.
ניתן ביום ט"ז באלול התשפ"ב (12/09/2022).

הרב עודד מכמן

הרב בן ציון ציוני

הרב ישי בוכריס - אב"ד

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה